

LAPIN ELO – JATKUVAN OPPIMISEN JA OHJAUKSEN YHTEISTYÖRYHMÄN TOIMINTASUUNNITELMA

Toimikausi 2014 – 2016

1. Taustaa

Elinikäisen oppimisen edistäminen nähdään keskeisenä välineenä työllisyyden parantamisessa, ammatillisen liikkuvuuden sekä aktiivisen kansalaisuuden tukemisessa. Työelämässä tarvittavien taitojen ja osaamisen kehittämisen edellytyksenä on, että myös aikuisille on tarjolla neuvonta- ja ohjauspalveluja. Kaikessa ohjauksessa on tarpeen edistää yhden luokun periaatteen toteutumista niin, että ohjauksessa voidaan hyödyntää eri hallinnonalojen ohjauspalvelujen osaamista ja asiantuntemusta.

1.1. Menestyjäksi Lapissa – Maakunnallinen aikuisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden strategia vuoteen 2020 sekä Aikuisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut Lapissa, ehdotus toimintamalliksi

Lapissa AiHe ja AiHe II projekteissa kehitettiin 2000-luvun alkuvuosina näyttötutkintojen laatua ja vaikuttavuutta sekä aikuiskoulutuksen henkilökohtaistamista. Henkilökohtaistaminen johti oppilaitosten, työhallinnon ja työelämän toimijaverkostojen syntyyn. Lapin Opin ovi -kokonaisuus jatkoi aikuiskoulutuksen kehittämistä.

Lapin maakunnallinen aikuisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden strategia vuoteen 2020 valmistui vuonna 2010. Strategiaa valmisteltiin osana Lapin Opin ovi –projektin toimintaa aluehallinnon ja eri hallinnonalojen toimijoiden sekä koulutuksen järjestäjien yhteistyönä. Strategiasa kuvattiin linjaukset, tavoitteet ja toimenpiteet, joilla aikuisohjauksen osuvuutta ja kysyntälähtöisyyttä parannetaan Lapissa.

Aikuisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen toimintamallia valmisteltiin lappilaisten opetus- ja työ- ja elinkeinohallinnon edustamassa yhteistyöverkostossa ja se valmistui vuonna 2011. Lapin toimijat sitoutuivat yhteistyöllä kehittämään ja toteuttamaan aikuisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Tämän perusteella Lapin ELY-keskus asetti elinikäisen oppimisen ja ohjauksen yhteistyöryhmän syksyllä 2011, perustettiin TNO-palveluiden koordinaatioryhmä sekä muodostettiin TNO-palveluiden toimijaverkosto ml. alueelliset ryhmät.

1.2. Menestyjäksi Lapissa –hankkeet

Menestyjäksi Lapissa –hanke (1.2.2012 – 31.1.2014) ja sen vuoden kestävä jatkohanke Menestyjäksi Lapissa II toteuttavat Lapin maakunnallisen aikuisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden strategian mukaisia toimenpiteitä. Hankkeiden aikana verkostomaista toimintaa kehitettiin ja toteutettiin Lapin Opin ovesa kehitetyn toimintamallin mukaisesti. Toimintamalliin organisaatiot sitoutuivat solmituilla kumppanuussopimuksilla. Toimintamalli on muotoutunut toimintajärjestelmäksi, jonka mukaisesti toimitaan ja jota syvennetään ja juurrutetaan Menestyjäksi Lapissa II -hankkeella.

Toimintajärjestelmä on monihallinnollista ja -ammattillista verkostoyhteistyötä, jossa tietoa jaetaan ja osaamista uudistetaan verkoston TNO-toimijoiden kesken. Hankkeiden aikana on otettu käyttöön yhteiset sähköiset työvälineet, Lapin TNO-toimijat -verkostokartta ja sosiaalisen median alusta www.lapintno.fi. Menestyjäksi Lapissa II -hankkeessa työvälineitä suunnataan myös työelämän organisaatioille. Hankkeet ovat mahdollistaneet TNO-palveluiden yhteisen kehittämisen Lapissa.

1.3. Lapin aikuiskoulutusstrategia vuoteen 2020

Pitkospuilla – Jatkuvan oppimisen poluilla, Lapin aikuiskoulutusstrategia vuoteen 2020 valmistui vuonna 2012. Strategian johtoryhmänä toimi Lapin elinikäisen oppimisen ja ohjauksen yhteistyöryhmä. Strategiaan sisältyi kaikkiaan 23 toimenpide-ehdotusta aikuiskoulutuksen kehittämiseksi, niistä yhtenä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen verkostotoiminnan vakiinnuttaminen.

2. Lapin TNO-verkoston kuvaus ja kumppanuussopimukset

2.1. Kokonaisuus ja eri ryhmien tehtävät ja toimintaperiaatteet

2.2. Lapin aikuiskoulutuksen johtoryhmä

Lapin ELY-keskus asetti 31.10.2013 Lapin aikuiskoulutuksen johtoryhmän toimikaudeksi 1.11.2013 - 31.12.2015. Johtoryhmässä edustettuina ovat aluehallinto sekä keskeiset koulutuksen järjestäjät.

Johtoryhmän tehtävät

1. Toimia yhteistyötä koordinoivana elimenä Lapin aikuiskoulutuksen kehittämisessä
2. Ottaa tarvittaessa kantaa valtakunnalliseen aikuiskoulutuksen kehittämiseen
3. Ohjata, seurata ja arvioida Lapin aikuiskoulutusstrategian tavoitteiden toteuttamista
4. Käsitellä muita ajankohtaisia koulutukseen liittyviä kysymyksiä

2.3. Lapin ELO – Jatkuvan oppimisen ja ohjauksen yhteistyöryhmä

ELY-keskus asettaa Lapin ELO:n – Jatkuvan oppimisen ja ohjauksen yhteistyöryhmän. Yhteistyöryhmä on laaja-alainen ja edustuksellinen elin ja siinä ovat edustettuina koulutuksen järjestäjät, aluehallinto sekä työelämän edustus. Yhteistyöryhmän uusi toimikausi alkaa alkuvuodesta 2014 ja päättyy vuoden 2016 lopussa.

Lapin ELO - Jatkuvan oppimisen ja ohjauksen yhteistyöryhmä ohjaa Lapin aikuiskoulutuksen tieto- ohjaus- ja neuvontapalvelujen strategian mukaista jalkauttamista sekä omalta osaltaan aikuiskoulutusstrategian toteutumista.

Yhteistyöryhmän tavoitteet ja toimenpiteet

1. TNO- ja aikuiskoulutusstrategian toimenpiteiden toteuttamisen ohjaus ja seuraaminen sekä strategisten linjausten seuraaminen ja kannanottaminen ml. maahanmuuttajastrategia. ELO-ryhmä arvioi vuosittain strategioitten toimenpiteiden toteutumista vuoden viimeisessä kokouksessa.
2. Verkostotyön tukeminen mm. nostamalla eri organisaatioiden tietoisuutta TNO-toiminnasta ja -verkostoista sekä edistämällä etätyövälineiden käyttöä
3. Työelämäyhteistyön lisääminen mm. Menestyjäksi Lapissa 2 -hankkeen toimenpiteitä tukemalla
4. Elinikäiseen oppimiseen liittyvien kehittämishankkeiden tulosten seuraaminen
5. Aikuiskoulutustutkimustoiminnan kehittämisen tukeminen
6. Aikuiskoulutuksen ennakoinnin kehittäminen ja hyödyntäminen mm. yhteistyössä Lapin luotsi -hankkeen kanssa
7. Aikuiskoulutusfoorumitoiminnan koordinointi

Yhteistyöryhmän toimintaperiaatteet

❖ Kokousten teemoittaminen

Käsiteltävistä teemoista tehdään vuosittainen suunnitelma, jonka yhteistyöryhmä hyväksyy (esim. maahanmuuttajakoulutus, rakennerahastot, hankkeiden hyvät käytännöt, aikuiskoulutusviikko jne.)

- ❖ **Kokousten määrä**
Yhteistyöryhmän kokouksia pidetään 3-4 kertaa vuodessa
- ❖ **Toiminnallisuus**
Koordinaatioryhmä, alueryhmät sekä jäsenet voivat esittää asioita yhteistyöryhmän käsiteltäväksi.
Yhteistyöryhmä vie asioita tarvittaessa aikuiskoulutuksen johtoryhmän käsiteltäväksi.
Yhteistyöryhmän tapaamiset voivat olla myös työpajatyypisiä sovittujen teemojen ympärille rakennettuja tilaisuuksia.

Yhteistyöryhmän viestintäsuunnitelma

- ❖ Organisaatioiden sisäinen tiedottaminen
Yhteistyöryhmän jäsenet tiedottavat ryhmän toiminnasta omissa organisaatioissaan.
- ❖ Ulkoinen tiedottaminen
Yhteistyöryhmän toiminnasta tiedotetaan www.lapintno.fi -sivustolla.

2.4. TNO-palvelujen koordinaatioryhmä

Koordinaatioryhmän tavoitteet ja toimenpiteet:

1. Toteuttaa ja kehittää verkostomaista aikuisten tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelutoimintaa Lapissa.
2. Toteuttaa ja kehittää Lapin alueen monihallinnollista ja -ammattillista TNO-toimijaverkostoa ja sopia mm. asiantuntijuuden ja tiedon jakamisesta sekä verkoston yhteisistä pelisäännöistä.
3. Varmistaa aikuisten kysyntälähtöisen TNO-palvelujen kattavuuden Lapissa.
4. Ylläpitää ja kehittää tieto-, neuvonta- ja ohjaushenkilöstön osaamista.
5. Koordinoida yhteisten toimenpiteiden ja tapahtumien järjestelyjä, esim. Elinikäisen oppimisen viikon tapahtumat sekä Eteenpäin koulutus- ja työelämämessut.
6. Kehittää ja toteuttaa TNO-palvelukokeiluja.
7. Tehdä aloitteita uusista hankkeista Lapin ELO-yhteistyöryhmälle.
8. Kehittää ohjauksen laatujärjestelmää.

Koordinaatioryhmän toimintaperiaatteet

- ❖ TNO-palvelujen alueryhmistä muodostetaan verkostomaisesti toimiva maakunnallinen TNO-palvelujen koordinaatioryhmä, huomioiden alueellinen, organisatorinen ja eri koulutustasojen edustus.
- ❖ Koordinaatioryhmän kokoonkutsujana ja vetäjänä toimii Lapin ELYn edustaja, joko ELO:n puheenjohtaja tai hänen valtuuttamansa henkilö.
- ❖ TNO-palvelujen koordinaatioryhmä sopii keskenään lukuvuosittain vaihtuvan toiminnallisen vastuuvuoron. Seuraavan lukuvuoden vastuuvuoro sovitaan kevään viimeisessä tapaamisessa.
- ❖ TNO-palvelujen koordinaatioryhmän tapaamisia on neljä kertaa lukuvuodessa. Kokoontumiskerroista voidaan sopia myöhemmin toisin.
- ❖ Yhteistyökumppaneiden nimetyt verkoston TNO-yhdyshenkilöt osallistuvat verkoston TNO-palvelujen koordinaatioryhmän kehittämistyöhön sovitulla tavalla.
- ❖ TNO-palvelujen koordinaatioryhmällä tuetaan verkoston TNO-toimijoiden maakunnallista yhteistä työtä.

2.5. TNO-palvelujen alueryhmät

Alueryhmän tehtävät

1. Alueen toimijoiden keskinäinen vuorovaikutuksen ja tuntemisen lisääminen, asiantuntijuiden jakaminen ja tiedon vaihto yli organisaatorajojen
2. Tapaamisten ajankohdat ja paikat sovitaan alueellisesti, samoin tapaamisten agendat/teemat.
3. Alueryhmä voi tehdä vuotuisen toimintasuunnitelman
4. Yhteisten tempausten tms. tapahtumien järjestäminen, mm. Elinikäisen oppimisen viikon tapahtumat syksyisin
5. Alueryhmä voi itsenäisesti sopia esim. yhteisen materiaalin tuottamisesta, markkinoinnista tms.
6. Tapaamiset voivat olla kasvokkain tai etäyhteyksillä esim. iLinc

Alueryhmän toimintaperiaatteet

- ❖ TNO-yhdyshenkilöt muodostavat seutukunnallisesti TNO-palvelujen verkostomaisen alueryhmän. TNO-palvelujen alueryhmiä on viisi ja ne ovat: Itä-Lappi, Keski-Lappi, Länsi-Lappi, Saamelaisalue sekä Tunturi-Lappi.
- ❖ Alueryhmillä on paikallinen vetäjä, joka on toiminnallisessa vastuussa alueryhmästään. Ryhmän vetovastuusta sovitaan alueryhmissä siten, että vetovastuu vaihtuu esim. vuosittain.
- ❖ TNO-palvelujen alueryhmällä tuetaan seutukunnan verkostomaista TNO-toimijoiden työtä.

2.6. Verkostotoimijat

Lapin TNO-palvelujen organisaatiokohtainen TNO-yhdyshenkilön tehtävät

1. TNO-yhdyshenkilö huolehtii TNO-toimijoiden yhteystietojen ajantasaisuudesta oman organisaationsa osalta ja tiedottaa TNO-palvelujen alueellista vetäjää, toiminnallisessa vastuuvuorossa olevaa, omassa organisaatiossa tapahtuneista muutoksista.
2. TNO-yhdyshenkilö koordinoi kehittämistyötä omassa organisaatiossaan ja toimii tiedonvälittäjänä oman organisaation ja Lapin verkostoituneiden TNO-palvelujen koordinaatioryhmän välillä.

TNO-yhdyshenkilöiden toimintaperiaatteet

- ❖ Kumppanuussopimukseen sitoutunut organisaatio (yhteistyökumppani) nimeää organisaationsa tieto-, neuvonta- ja ohjaushenkilöstöstä TNO-yhdyshenkilön.
- ❖ Toimijat löytyvät www.lapintno.fi -sivustoon upotetusta sähköisestä verkostokartasta (käyttäjätunnus: katselija / salasana: super123)

LIITE - Valtakunnallinen taustoitus

1. Elinikäisen ohjauksen strategia ja strategiset linjaukset

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama Elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmä laati vuonna 2011 ehdotuksen kansalliseksi elinikäisen ohjauksen strategiaksi. Strategia käsitti kaikkien kouluasteiden ja -muotojen, työ- ja elinkeinohallinnon ja työelämän tarjoamat tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut elinikäisen opiskelun ja oppimisen näkökulmasta. Työryhmä laati ehdotukset elinikäisen ohjauksen strategian toimeenpanemiseksi.

Työryhmä katsoi, että elinikäisen ohjauksen toteutuminen edellyttää seuraavien strategisten tavoitteiden toteutumista:

Strateginen tavoite 1: Ohjauspalveluja on tasapuolisesti saatavissa ja ne vastaavat asiakkaan tarpeita

Työryhmän mielestä elinikäisen ohjauksen toteutuminen Suomessa edellyttää erityishuomiota neuvonta- ja ohjausresurssien turvaamiseen. Lisäksi ohjausresurssit tulee kohdentaa siten, että eri hallinnonalojen ja toimijoiden tarjoamat palvelut näyttäytyvät kansalaiselle saumattomina palveluketjuina elämän eri vaiheissa ja ne tuotetaan asteittain syvenevinä palveluina omatoimista verkkopalveluista alkaen aina henkilökohtaisiin palveluihin asiakkaan palvelutarpeen mukaan.

Strateginen tavoite 2: Yksilölliset uranhallintataidot vahvistuvat

Kaikilla kouluasteilla vahvistetaan yksilöllisiä urahallintataitoja: lukiossa parannetaan opiskelijoiden jatko-opintojen suunnittelutaitoja, ammatillisessa koulutuksessa ura- ja opiskelusuunnitelman laatimistaitoja ja korkeakouluissa urahallintaan liittyviä taitoja. Myös aikuisten ohjauksessa vahvistetaan urasuunnittelun ja hallinnan taitoja. Opetuksessa ja ohjauksessa vahvistetaan työelämä tietoja ja -taitoja. Elinikäisessä ohjauksessa tuetaan itsenäisiä sekä ei-perinteisiä koulutus- ja ammatinvalintoja.

Strateginen tavoite 3: Ohjaustyötä tekevillä on tehtävien edellyttämä osaaminen

Ohjausosaaminen edellyttää kehittämistä. Tämä koskee sekä ohjaajien ammattitaitoa uusien haasteiden edessä että ohjauksen tehtävien laajentumisen näkemistä oppilaitosten ja eri hallinnonalojen toimijoiden keskuudessa sekä laajemmin yhteiskunnassa ja työelämässä.

Strateginen tavoite 4: Ohjauksen laaturjestelmiä kehitetään

Ohjauksesta puuttuu kokonaisvaltainen laatu- ja arviointijärjestelmä, jonka avulla olisi mahdollista saada systemaattisesti kerättyä tietoa elinikäisen ohjauksen toteutumisesta. Tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden järjestämistä tulisi arvioida kokonaisvaltaisesti siten, että otetaan huomioon kaikki palvelujen tuottamiseen vaikuttavat mekanismit.

Strateginen tavoite 5: Ohjaus toimii koordinoituna kokonaisuutena

Kasvavaan ja monimuotoistuvaan ohjaustarpeeseen vastaaminen ja elinikäisen ohjauksen näkökulman vahvistaminen edellyttävät useiden sidosryhmien panostusta tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa. Näiden palvelujen toimivuuden kannalta on tärkeää, että niitä tuottavilla tahoilla on yhteneväiset toimintamallit, vahva yhteistyö sekä selkeä vastuun- ja työnjako.

2. Elinikäisen ohjauksen ohjaus- ja yhteistyöryhmä (valtakunnallinen)

Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä työ- ja elinkeinoministeriö asettivat 7.9.2011 elinikäisen ohjauksen ohjaus- ja yhteistyöryhmän ajalle 1.9.2011 – 31.1.2015. Työryhmän tehtävänä on edistää kansallista, alueellista ja paikallista tieto-, neuvonta ja ohjauspalvelujen kehittämistyötä ml. nuorisotakuun toteuttaminen sekä vahvistaa hallinnonalojen ja eri toimijoiden yhteistyötä.

3. Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma 2011-2016

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa 2011-2016 esitetään, että kehitetään sähköisiä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita osana SADe-ohjelman Oppijan verkkopalvelua, edistetään yhden luukun periaatteen toteutumista kaikessa ohjauksessa siten, että ohjauksessa voidaan hyödyntää eri hallinnonalojen ohjauspalvelujen osaamista ja asiantuntemusta. Lisäksi ehdotetaan, että ELY-keskusten roolia ohjauksen alueellisen yhteistyön kehittämisessä vahvistetaan.

4. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnalliset tulossopimukset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kehittää alueellaan elinikäiseen ohjaukseen liittyviä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja. Tavoitteena on parantaa ohjaukseen liittyvää osaamista eri hallinnonaloilla. ELY-keskukset kokoavat alueelliset verkostot ohjaus- ja neuvontapalveluiden koordinointiin sekä nimeävät ohjaus- ja neuvontapalveluiden vastuuhenkilöt organisaatiossaan. ELY-keskusten vastuulla on lisäksi saada aikaan alueelliset elinikäisen ohjauksen ohjaus- ja yhteistyöryhmät (alueelliset ELOt), joissa on edustettuina esimerkiksi seuraavat tahot: ELY-keskukset, TE-toimistot, AVIt, oppilaitokset, kunnat ja muut mahdolliset tahot. Alueellisten ELO-ryhmien tavoitteena on edistää ohjauspalveluiden saatavuutta ja laatua alueellaan.

Tavoitteiden saavuttamista tukemaan ELY-keskukset laativat yhdessä alueellisten ohjaus- ja yhteistyöryhmien kanssa toimintasuunnitelmat, joissa tulee ottaa kantaa mm. seuraaviin asioihin: eri toimijoiden roolit kentällä, ohjaukseen liittyvän verkoston toiminnan ohjaus, ohjausosaaaminen ja sen kehittäminen verkostossa sekä monikanavaisten neuvonta- ja ohjauspalveluiden kehittämiseen osallistuminen. TEM:n ja OKM:n yhdessä koordinoima Elinikäisen ohjauksen ohjaus- ja yhteistyöryhmä seuraa ja arvioi suunnitelmia ja niiden toteutumista alueilla.